

Т. О. Слюсаренко
кандидат мистецтвознавства, асистент
кафедри культурології Національного
юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ЗНАЧЕННЯ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ БАНДУРИСТА-ВИКОНАВЦЯ ВИЩОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ОСВІТИ

Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями культури та держави.

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору [2].

Останнім часом все більше у сфері освіти людина відтворюється не стільки як професіонал, скільки як носій цілісного культурного потенціалу. Особистість навіть за професійними ознаками не може вміститися у вузькі рамки професії. Особистість завжди ширше за свою професію. Отже, освіта, музична освіта, що розуміється нами як розширення можливостей кожного, допомагає нам зробити в житті найскладніший вибір бути Людиною [3, 155].

У наш час не втрачають актуальності висновки, яких дійшов німецький філософ І. Гердер у працях «Ідеї до філософії історії людства» та «Листи щодо захоочення гуманності». Він стверджує, що освіта та виховання сприяють передачі духовних традицій і цінностей від покоління до покоління, забезпечуючи таким чином наступність в історії культури, перспективи духовного удосконалення людини і суспільства [1, 636].

Процес формування бандуриста-виконавця академічної освіти є складним і тривалим та відбувається під впливом світоглядних орієн-

тацій та вимог, які висуваються сучасним музикознавством та суспільством в цілому.

У системі вищої академічної освіти «бандурист» – це виконавець, який поєднує в собі дві можливі виконавські спеціалізації: бандурист-інструменталіст та бандурист-вокаліст. Критерієм оцінювання кваліфікованості музиканта є досконале володіння грою на інструменті, навички технічної та вокальної майстерності.

Обов'язковою умовою та невід'ємною складовою становлення музиканта є саморозвиток його особистості. Важливою умовою, первинною сходиною саморозвитку особистості є внутрішня потреба в самоздійсненні та самопізнанні. Самопізнання відбувається під час виявлення своїх біологічних особливостей і потреб, у розумінні себе як частини соціуму, усвідомленні себе як духовного феномену. Але пізнати себе, відчувати свою силу – справа непроста.

Сенс життя людини полягає у творчому саморозвитку, творенні самого себе. Розглядаючи проблему саморозвитку особистості, потрібно враховувати її біологічний, психологічний та соціальний аспекти, пам'ятати про сутнісну суперечливість людини.

Саморозвиток – це усвідомлений і керований особистістю процес, в результаті якого відбувається удосконалення фізичних, розумових і моральних потенцій людини, розгортання її індивідуальності. Процес саморозвитку не має меж, як немає меж досконалості людини.

Слід підкреслити, що для формування бандуриста-виконавця має значення психолого-педагогічний вплив, який відбувається через розуміння неповторності кожного студента як індивідуальності не тільки в анатомічному розумінні, але й у своїй психологічній першооснові, що відіграє вирішальну роль у виконавській діяльності. При цьому завданням викладача стає систематичний розвиток позитивних моральних якостей студента на основі розвитку його вольових рис. Активізація вокально-виконавської діяльності бандуриста здійснюється не на основі його окремих психічних функцій, а завдяки цілісній установці, яка викликає комплексний процес усієї психофізіологічної системи бандуриста. Чим конкретніше самовизначиться бандурист у своїх прагненнях, тим очевиднішою виявляється його спрямованість на сприйняття світу, тим індивідуально своєріднішим і довершенишим стає його виконавський стиль. Для створення досконалого виконавського апарату у процесі творення цілісного художнього образу вивчається феномен озвучення в кількох аспектах: підсвідомому, раціональному та духовному.

Проблема саморозвитку особистості в контексті формування бандуриста-виконавця розглядається як механізм самореалізації, як взаємодія, що веде до розвитку; а творчість людини – як одна з форм проявів цього механізму. Усі спеціальні кваліфікації бандуриста розглядаються у практичній інтелектуальній та фізіологічній єдності з метою подальшої розмаїтої музичної діяльності: концертний виконавець – володіння основами інструментального, вокально-інструментального сольного (моно-ансамбль) та ансамблевого виконавства; педагог – освоєння методики інструментального, вокально-інструментального, ансамблевого виконавства та диригування; диригент – опанування основами хорового (однотипні хори, ансамблі сольного типу), оркестрового (народний, симфонічний оркестри) диригування на базі особистих практичних навиків вокально-інструментального виконавства та педагогічної майстерності. Таким чином, психологічні та музичні природні задатки на основі комплексних знань та вмінь, набутих у курсах навчального плану вищої академічної освіти, за умови активного саморозвитку з боку самої особистості можуть стати основою формування бандуриста-виконавця [4].

Велике значення у закріпленні вокально-інструментальних навичок бандуриста мають відчуття та сприйняття, які нерозривно пов'язані з увагою, пам'яттю, емоціями та іншими психічними процесами. Вказівки педагога дозволяють виділити з цього комплексу ті елементи, на які слід звернути особливу увагу у конкретний момент. Зазвичай таке регулювання оговорюється заздалегідь, при виконавському аналізі твору, коли виділяється драматургічна роль вокальних кульмінацій та інструментальних інтерлюдій.

Для вдумливого виконавця власне озвучення індивідуальної інтерпретації стає дедалі цікавішим і різноманітнішим, перед ним постають нові проблеми, виникають нові запитання, що потребують відповіді. Це передусім пробуджує думку, змушує її активно працювати (чую, аналізую, створюю ще краще).

Будь-яка фантазія потребує матеріалу для творчості. Таким матеріалом для уяви є знання, досвід, почуття. Тому бандурист-виконавець повинен схоплювати й утримувати почуття, збагачуватися ними. При цьому важлива обізнаність з композиторським стилем, із життям композитора, поета, з епохою, у якій вони жили або яку змальовують. Спостережливість разом з увагою привчає до самоаналізу, професійного погляду на інших виконавців чи колективи, що доводить значущість саморозвитку в формуванні бандуриста-виконавця.

Список використаних джерел:

1. Гердер И. Идеи к философии истории человечества / Гердер И. ; пер. с нем., примеч. А. В. Михайлова. – М. : Наука, 1974. – 703 с.
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII
3. Кіреєва Т. І. Музична освіта сьогодення: від Ярослава Мудрого до новітнього часу. «Наука. Релігія. Суспільство», № 1, 2011.
4. Мандзюк Л. С. Ансамблево-виконавська творчість бандуриста: мистецтвознавчий та психолого-педагогічний аспекти : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Л. С. Мандзюк ; Харків. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. – Харків, 2007. –18 с.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Кафедра культурології

ПРОБЛЕМИ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СОЦІУМІ

Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції
(21 березня 2019 року)

Харків
«Право»
2019

УДК 13:130.1(130.2)+340+37.04+8

П78

Редакційна колегія:

А. П. Гетьман – д. ю. н., професор, проректор з наукової роботи НЮУ ім. Ярослава Мудрого (голова редколегії);

В. О. Лозовой – д. ф. н., професор, завідувач кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого (заступник голови редколегії);

О. В. Прудникова – д. ф. н., доцент, доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

Л. М. Сідак – к. ф. н., доцент, доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого (секретар редколегії);

Ю. А. Меліхова – к. ю. н., доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого

Проблеми саморозвитку особистості в сучасному українському соціумі : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (21 берез. 2019 р.) / НЮУ ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 126 с.

ISBN 978-966-937-656-5

Збірник містить наукові статті й тези наукових доповідей з питань філософської антропології, філософії культури, соціальної філософії, філософії права, психології, педагогіки, культурології та актуальних проблем освіти і виховання в сучасних умовах соціокультурного розвитку.

Для викладачів, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних закладів вищої освіти та вчителів загальноосвітніх шкіл.

УДК 13:130.1(130.2)+340+37.04+8

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019

© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

ISBN 978-966-937-656-5

Мищенко В. И.	СТУПЕНИ ОСОЗНАННОГО САМОРАЗВИТТЯ КАК ДУХОВНОГО ВОСХОЖДЕНИЯ	37
Дяченко К. А.	ОПТИМІСТИЧНИЙ НАСТРІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТ ТА МЕТА САМОРОЗВИТКУ СУЧАСНОГО УКРАЇНЦЯ	41
Меліхова Ю. А.	САМОРОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ СУДДІ: ФІЛОСОФСЬКО- ПРАВОВЕ ОСМИСЛЕННЯ	45
Маслак Н. В.	ЗНАЧЕННЯ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ЯК НЕВІД'ЄМНОЇ СКЛАДОВОЇ ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ЮРИСТА-ФАХІВЦЯ, НОТАРІУСА	49
Понеділок А. І.	ДУХОВНА МАРГІНАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СОЦІУМУ Й МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ	51

Напря́м 3

САМОВИХОВАННЯ І САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ЯК ЗАСОБИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

Єрахторіна О. М.	ОСОБИСТІСНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ПРОСТОРІ: ОСОБЛИВОСТІ Й ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ	54
Сердюк О. В.	УНІВЕРСАЛІЗМ УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ ХІХ СТОЛІТТЯ В СВІТЛІ СУЧАСНИХ КОНЦЕПЦІЙ САМОВИХОВАННЯ	57
Люсаренко Т. О.	ЗНАЧЕННЯ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ БАНДУРИСТА-ВИКОНАВЦЯ ВИЩОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ОСВІТИ	62
Гізімчук О. О.	МУЗИЧНА ОСВІТА І САМОВИХОВАННЯ ЯК ЗАСІБ СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МОЛОДИХ СПІВАКІВ	65
Вільхова О. Г.	ОСОБЛИВОСТІ САМОРОЗВИТКУ ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	69

Наукове видання

**ПРОБЛЕМИ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ
В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СОЦІУМІ**

Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції
(21 березня 2019 року)

Видається в авторській редакції

Технічний редактор *А. Т. Гринченко*

Підписано до друку з оригінал-макета 19.03.2019.
Формат 60×84 ¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 7,32. Обл.-вид. арк. 6,68. Вид. № 2150.
Тираж 50 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
вул. Чернишевська, 80а, Харків, 61002, Україна
Контактний тел./факс (057) 716-45-53
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідectво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ФОП Татарчук С. І.
Тел. (057) 717-25-44